

НАЗВА ДИСЦИПЛІНИ: Літературний побут в Україні 1910-1930-х рр.

1. Нормативні навчальні дисципліни та практика.

1.1. Вибіркові навчальні дисципліни

ВИКЛАДАЧ: Пашко Оксана Володимирівна, кандидат філологічних наук, старший викладач.
E-mail: o.pashko@ukma.edu.ua

ЗАГАЛЬНЕ НАВАНТАЖЕННЯ: 3 кредити ECTS

Заняття в аудиторії: 28 год (20 лекційних і 4 практичних занять по 2 академічні години)

Самостійна робота слухачів курсу: 62 год.

Форма підсумкового оцінювання: залік.

АНОТАЦІЯ

У курсі поняття «літературний побут» запропоновано розглянути як інституційну форму існування літератури: журнал (газета), видавництво (за Б. Ейхенбаумом), а також як певний тип текстів (напр., листування – за Ю. Тиняновим). Оглядом охарактеризовано культурні орієнтири 1920-х рр., роль цензора та критика. На прикладі листів, щоденників, спогадів, мемуарів досліджено проблеми достовірності/викривлення інформації (коли документ стає анти-документом, а мемуари псевдо-мемуарами), замовчування, містифікації, вплив історичної дистанції на оцінку фактів минулого; прослідковано відображення радянської повсякденності (їжа, одяг) у літературному та фольклорному наративах. У курсі наголошується на необхідності реконструювати історичні контексти розуміння художніх творів. Важливою складовою спецкурсу є самостійна робота студентів з пошуку, аналізу та інтерпретації публікацій в пресі, щоденникових записів, листів, мемуарів, автобіографій, архівних матеріалів та ін.

МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСУ:

Мета курсу – поглибити уявлення про 1920-1930-х рр. шляхом вивчення текстів, які дуже часто залишаються на периферії літературознавчого аналізу – его-документи, статті в тогочасній періодиці, анекдоти, сни тощо; шляхом дослідження проблеми символічної біографії письменника, роботи письменників у періодичних виданнях, взаємодії письменника з редактором та цензором; студенти навчаються шукати та аналізувати джерела, які ще не були введені в науковий обіг, а також знайомляться з основами текстології; на основі проведеного аналізу вони навчаються формувати коректні висновки.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ І ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ

Результати навчання	Методи викладання і навчання	Форми оцінювання
ПРН-1. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати й утілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.	Лекційні заняття. Індивідуальні відповіді та групове обговорення на практичних заняттях 1-4.	Поточний контроль. Обговорення індивідуальних письмових робіт
ПРН-2. Упевнено володіти українською, англійською та бажано іншою європейською мовою для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійної й наукової комунікації; презентувати результати досліджень українською та іноземними	Лекційні заняття. Індивідуальні відповіді та групове обговорення на практичних заняттях 1-4, міні-опитування, обговорення індивідуальних письмових робіт	Поточний контроль. Індивідуальна письмова робота. Підсумковий контроль.

мовами.		
ПРН-3. Застосовувати сучасні методики й технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості літературознавчого дослідження.	Індивідуальні відповіді та групове обговорення на практичних заняттях 1-4. Написання індивідуальної письмової роботи, участь у міні-опитуваннях на лекційних заняттях.	Поточний контроль. Індивідуальна письмова робота. Підсумковий контроль. Обговорення індивідуальних письмових робіт
ПРН-4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми та пропонувати шляхи їх вирішення, аргументуючи власну точку зору.	Лекційні заняття. Практичні заняття 1-4. Обговорення індивідуальних письмових робіт.	Поточний контроль. Індивідуальна письмова робота.
ПРН-8. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти літературознавства.	Індивідуальні відповіді та групове обговорення на практичних заняттях 1-4. Написання індивідуальної письмової роботи, брати участь в міні-опитуваннях на лекціях та в обговоренні індивідуальних письмових робіт.	Поточний контроль. Індивідуальна письмова робота.
ПРН-9. Виявляти, збирати, систематизувати й аналізувати історико-літературні факти, інтерпретувати тексти різних стилів і жанрів.	Індивідуальні відповіді та групове обговорення на практичних заняттях 1-4. Написання індивідуальної письмової роботи; участь у міні-опитуваннях	Поточний контроль. Індивідуальна письмова робота.
ПРН-10. Здійснювати науковий аналіз літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на підставі самостійно опрацьованих даних.	Індивідуальні відповіді та групове обговорення на практичних заняттях 1-4. Написання індивідуальної письмової роботи, брати участь у міні-опитуванні. Обговорення індивідуальної письмової роботи.	Поточний контроль. Індивідуальна письмова робота. Міні-опитування.
ПРН-11. Дотримуватися правил академічної доброчесності.	Написання індивідуальної письмової роботи	Поточний контроль. Підсумковий контроль.
ПРН-12. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних літературознавчих явищ і проблем як фахівцям, так і широкому загалу.	Лекційні заняття. Практичні заняття 1-4. Міні-опитування на лекціях, письмові роботи, обговорення індивідуальних письмових робіт	Поточний контроль. Індивідуальна письмова робота.
ПРН-14. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного літературного матеріалу.	Написання індивідуальної письмової роботи, обговорення індивідуальних письмових робіт..	Поточний контроль. Підсумковий контроль.
ПРН-17. Планувати, організувати, здійснювати й презентувати дослідження та/або	Написання індивідуальної письмової роботи.	Поточний контроль. Підсумковий контроль.

інноваційні розробки в галузі літературознавства.		
ПРН-18. Презентувати українською та іноземною мовою результати свого дослідження літературознавчій спільноті у наукових публікаціях чи виступах на конференціях, круглих столах, семінарах тощо.	Практичні заняття 1-4. Міні-опитування на лекціях, письмові роботи. Обговорення індивідуальних письмових робіт.	Поточний контроль. Підсумковий контроль.

ЗМІСТ КУРСУ

Вступне слово

Курс спрямований на поглиблене вивчення літературної ситуації в Україні 1910-1930-х рр., зокрема такого феномену як «літературний побут». Найбільша увага приділяється пошуку нових текстів, джерел та новим інтерпретаційним стратегіям літератури доби «розстріляного відродження» та доби соцреалізму. Велику увагу приділяється виявленню різних типів читачів в цей період, а також вивченню взаємодії письменника, видавництва та цензора.

Тематичний план

№ з/п	Теми занять	Кількість годин
Лекція 1	Поняття «літературний побут».	2 год.
Лекція 2	Революція і культура, культурні орієнтири 1920-х рр. Архетипи радянської культури.	2 год.
Лекція 3	Інституційні форми літературного побуту 1910-1930-х рр. Письменник та читач.	2 год.
Лекція 4	Журнал як літературний «жанр». Цензор, критик, письменник.	2 год.
Лекція 5	Революційне свято як форма акціонізму, перформансу. Анекдот як повсякденний спротив: особливості жанру, специфіка сюжету.	2 год.
Лекція 6	Літературний скандал: функція та риторика літературного скандалу: М. Семенко, часопис «Нова генерація»	2 год.
Лекція 7	Достовірність/викривлення у мемуаристиці та художніх творах. Літературні містифікації. Проблема символічної біографії. Епістолярій як документ та літературний текст.	2 год.
Лекція 8	Радянська повсякденність у літературному та фольклорному наративах (легенди, сни).	2 год.
Лекція 9	Текстологічні проблеми вивчення літератури 1920-х років.	2 год.
Лекція 10	Обговорення індивідуальних письмових робіт студентами після того, як вони ознайомилися з роботами своїх колег.	2 год.

№ з/п	Теми практичних занять	Кількість годин
	II триместр	
Практичне 1.	<p>Текстологічний аналіз творів 1920-х років</p> <p>1. Проблема варіативності текстів 1920-х рр.: роль редактора, цензора, феномен авто-цензури.</p> <p>2. Чи коректно говорити про «останню волю» автора та «канонічний текст», аналізуючи твори 1920-х років?</p> <p>3. Текст і авантест: порівняння чернеткових, підготовчих та надрукованих варіантів роману Ю. Яновського «Майстер корабля» та віршів М. Йогансена (праці М. Гнатюк, Я. Цимбал).</p> <p>4. Аналіз рукописів М. Зерова: проблема варіантів (текст та авантест) (рукописи надсилає викладач).</p>	2 год.
Практичне 2.	<p>Періодика 1920-х рр. як важливе джерело відомостей про літературний процес</p> <p><i>Завдання:</i> Семінар проводиться в формі міні-доповідей (5 хв.) студентів та обговорення основних тез в аудиторії.</p> <p>Проаналізувати 1 (один) номер одного (1) журналу 1910-1930-х рр. та підготувати доповідь: 5 хв.</p> <p><i>Схема доповіді:</i> 1. Повна назва, рік видання. 2. Кіл-ть сторінок. 3. Редакційна колегія: ПІБ. 4. Структура: колонка редактора, рецензії, оглядові статті тощо. 5. Статті, якщо є (визначити найпопулярніші теми). 6. Рецензії, якщо є (визначити найпопулярніші теми). 7. Анонси культурного життя, якщо є (визначити найпопулярніші теми). 8. Ілюстративний матеріал. 9. Автори. 10. Чи є художні тексти? Які? Хто автори? 11. Чи є реклама, яка? Чи є оголошення, які? 12. Чи є політичні тексти, ідеологічно заангажовані, які? 13. Чи є спілкування з читачем: листування тощо? 14. Проаналізувати детальніше, але стисло ОДИН текст. 15. Різне</p>	2 год.
Практичне 3.	<p>1910-1930-ті рр. в автобіографічних текстах: щоденники, записки, нотатки, спогади. Епістолярій як документ та літературний текст епохи.</p> <p><i>Завдання:</i> Проаналізувати будь-який автобіографічний текст про 1910-1930-ті рр. Виявити особливості поетики, спробувати визначити сюжети оповіді. Виявити ідеологізацію/ідеологізацію простору пам'яті. Конструювання образу автора в спогадах. Конструювання символічної біографії (якщо є). Чоловіче, жіноче письмо в спогадах. Семінар проводиться в формі міні-доповідей (5 хв.) студентів та обговорення основних тез в аудиторії. Міні-доповідь присвячена аналізу якогось одного (!) его-документа.</p>	2 год.
Практичне 4.	<p>Аналіз літературних пародій к. 1910-х - 1920-х рр.</p> <p>1. Аналіз літературних пародій к 1910-х - 1920-х рр.: Л. де Маріні (В. Чумак). Засідання дитячого гуртка «Музо, геть», 1919 як пародія на авторів часопису «Музагет» (1919); Грунський П. Померла (Кінець української літератури), Воскресла! М. Зеров (Початок української літератури).</p> <p>2. Літературна дискусія в пародіях (збірник пародій за редакцією В. Атаманюка).</p> <p>3. Розшифрування псевдонімів (огляд довідкової літератури).</p> <p>4. Малюнки-шаржі на письменників на сторінках періодики 1920-х рр. Охарактеризувати, як представлено пародіями творчість якогось одного письменника.</p>	2 год.

Література на лекцію

(знайомство з цією літературою необхідно для міні-опитування на лекції)

(*позначено тексти, які є в бібліотеці НаУКМА, ** позначено тексти, які є на chtuvno.org.ua,

*** текст надсилає викладач)

Лекція 3

*Богацький Павло. Українська хата;

*Журба Галина. Від «Української хати» до «Музагету»;

*Петро Карманський. Українська богема. З нагоди тридцятиліття «Молодої Музи»;

*Поліщук Клим. З виру революції. Фрагменти спогадів про «літературний» Київ, 1919 р. // Українська модерна проза / укладач Юрій Винничук. Х.: Фоліо, 2018. С. 331-499. (на вибір)

Лекція 5.

**«Щоденники» С. Єфремова (1923-1929), анекдоти (за вибором студентів).

О. Шило «Советські анекдоти» (194?).

Лекція 6

**Скандал – на сторінках «Нової генерації»

Лекція 7

**Куліш В. Слово про будинок «Слово». Торонто, 1966.

**Смолич Ю. Розповідь про неспокій

Або інші спогади – на вибір

Лекція 8

***Червоні колядки, щедрівки (надсилає викладач)

Підмогильний В. Невеличка драма

Кісельова Л. Текст в історії, історія в тексті: до генези мотивів кривавого хреста й голоду в українському фольклорі та літературі 1920-х років // Людина в часі-2 (філософські аспекти укр. літератури ХХ-ХХІ ст.) / НаУКМА / [за ред. В. Моренця]. К.: Пульсари, 2011. С. 52–85.

***Сни: Шевчук Т. М., Ставицька Я. В. Українська усна снотлумачна традиція початку ХХ століття (розвідки та тексти). Київ : Дуліби, 2017. 224 с.

Лекція 9

Аналіз реконструйованих сценаріїв ВУФКУ: Лібрето до втрачених фільмів ВУФКУ і тексти сучасних письменників [Олександр Ірванець, Ірина Цілик, Антон Санченко, Олексій Нікітін, Таня Малярчук, Наталка Сняданко] // ВУФКУ. Lost&Found. Київ: Київський національний центр ім. Ол. Довженка, 2019 164-248.

Література до практичного заняття 1

1. *Гнатюк М. М.* Текстологічні студії: [навч. посіб.]. К.: Експерс-поліграф, 2011. 156 с.
2. *Цимбал Я.* Перший розділ науки про Йогансена // Спадщина: Літературне джерелознавство, текстологія. К.: Laurus, 2013. – Т. VIII. – С. 26-91.
3. *Гальченко С. А.* Історія тексту: джерелознавчі і текстологічні аспекти творчості П.Г. Тичини, В. М. Соосюри та Остапа Вишні; НАН України, Ін-т літератури ім. Т. Г. Шевченка. К.: Наукова думка, 2014. 686 с.
4. *Гнатюк М. М.* Юрій Яновський: текст і авантест: монографія. К., Ніжин: Аспект-Поліграф, 2006. 328 с.
5. *Гришунин А. Л.* Исследовательские аспекты текстологии. М.: Наследие, 1998. 416 с.
6. *Лотман Ю. М.* К проблеме работы с недостоверными источниками // Лотман Ю. М. Пушкин. СПб., 1995. С. 324–329.

Література до практичного заняття 2

Де шукати матеріали для доповіді:

1. Журнали та газети 1920-х [скани] // Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка. URL: <http://korolenko.kharkov.com/fond-el-docs/zhurnali.html#top>
2. Культура України: електронна бібліотека. URL: <http://elib.nplu.org>
3. Харківські періодичні видання [скани]. URL: <http://escriptorium.univer.kharkov.ua/handle/1237075002/1281>

Література до практичного заняття 3

Самостійно вибрати спогади для аналізу.

Література до практичного заняття 4

1. Літературні пародії, шаржі, епіграми, акростиhi, фейлетони, афоризми й карикатури: збірник / упоряд. В. Атаманюк. К.: Маса, 1926-1927. 243 с.
2. *Сулима М.* «Ще не всі однакові». Дещо про літературний побут 1920 років // Наука і культура. Україна: щорічник / редкол. О. Сергієнко та ін. 1989. Вип. 23. С. 429-434.
3. *Тынянов Ю.* О пародии // Поэтика. История литературы. Кино / Ю. Тынянов / [подг. изд. и комментарии Е. А. Тоддеса, А. П. Чудакова, М. О. Чудаковой]. М.: Наука, 1977. С. 284–310.

Приклади тем індивідуальних письмових робіт:

1. Обкладинки літературних творів 1920-х рр: ідеологічні акценти
2. Кіноафіша в газетах та журналах 1900-х рр.
3. Майк Йогансен "Подорожі філософа під кепом": тревелог
4. Жіноча кар'єра та емансипація у творах письменниць 1920-х рр.
5. Підміна ключових понять у 1920-х рр на прикладі збірки "Різдвяний вечір" (1923)
6. Літературні рецензії в журналі «Червоний шлях»: автори, критерії критики
7. Цитати з пісень у творах М. Хвильового: джерела і функції
8. Літературні матеріали на сторінках журналу «Кіно» (обрати рік)
9. Американські кінозірки в кіноперіодиці 1920-х та згадки про них в літературних творах цього періоду
10. Топос Києва в романі В. Підмогильного та кінострічці М. Кауфмана «Навесні»
11. Майк Йогансен: автобіографії ледачого автора
12. Образи тварин у путівниках по зоопарку 1920-1930-х рр.
13. Місто в путівниках 1920-х рр.
14. Юрій Яновський як персонаж (на матеріалі "Майстра корабля" та роману Йвана Козленка "Танжер").
15. Образ майбутнього (на прикладі будівельних проєктів у часописі «Нова генерація»).
16. Побут безпритульних дітей у повісті І. Микитенка «Вуркагани»: ідеалізація та ідеологізація, система перевиховання.
17. Подорож Україною: «Листи із степової України» Д. Гуменна, Г. Шкурупій та Дмитро Бузько «Старим Дніпром в останній раз»
(http://chtyvo.org.ua/authors/Humenna_Dokia/Lysty_iz_stepovoi_Ukrainy/
http://chtyvo.org.ua/authors/Shkurupii/Starym_Dniprom_v_ostannii_raz/)
18. Ідеологізація простору пам'яті (на прикладі «Розповіді про неспокій» Юрія Смолича).
19. Особливості конструювання літературної біографії (на матеріалі творчості М. Семенка).
20. Концепція дитячої літератури в 1920-х рр. (на прикладі книги: Мих. Биковець. За дитячу книжку і кінофільм. Х., 1926 <http://escriptorium.univer.kharkov.ua/handle/1237075002/5078>)
21. Автомобіль у літературі та кіно («В атаку на гарби й вибої. Серія автодорівських віршів». Х., 1930 (<http://escriptorium.univer.kharkov.ua/handle/1237075002/2749>), Дз. Вертов «Людина з кіноапаратом»).
22. Формовка пролетарського письменника (на прикладі книги «Кузня героїв. Збірник робітників-ударників Тракторобуду, покликаних до літератури». Х., 1931: <http://escriptorium.univer.kharkov.ua/handle/1237075002/2774>).
23. Концепція зоопарку в 1930-ті рр. Образи тварин (на прикладі: Эвальд Н. П. Харьковский зоопарк : путеводитель. Х., 1934 <http://escriptorium.univer.kharkov.ua/handle/1237075002/4621>)
24. Конструювання образу міста в радянських путівниках (Надольський С. А. Наша столиця Харків. Х., 1928 <http://escriptorium.univer.kharkov.ua/handle/1237075002/4737>)
25. Фотографії на обкладинках в журналах «Всесвіт»: принципи відбору (<http://escriptorium.univer.kharkov.ua/>)

Питання для самоконтролю

1. Поняття «літературний побут» (формалісти).
2. Дослідження его-документів.
3. Концепція «автобіографічного пакту» Лежена.
4. Культурні орієнтири 1920-х рр. в радянській Україні
5. Архетипи радянської культури
6. Утопізм та міфологічність культури
7. Створення нової людини, проблеми нового побуту.
8. Концепція повсякденного спротиву (за Дж. Скоттом).
9. Інституційні форми літературного побуту 1910-1930-х рр.
10. Формовка радянського письменника (Є. Добренко)
11. Формовка радянського читача (Є. Добренко)
12. Літературний побут 1910-1930-х: від богеми до Спілки письменників СРСР.
13. Літературний Київ 1919 р.
14. Карнавалізація в українській культурі 1920-х рр.
15. О. Білецький про специфічний тип читача, котрий взявся за перо, аналіз знакової теоретичної праці О. Білецького («Про одне з чергових завдань історико-літературної науки (вивчення історії читача)»).
16. Як читача заохочують стати автором (напр., літературна політика літоб'єднання «Плуг»).
17. Літературні орієнтири письменника-початківця.
18. Творчість другорядних авторів у 1920-ті рр.
19. Актуалізація практик масової літератури в 1920-ті рр. («червоний пінкертон»).
20. Феномен харківського будинку «Слово».
21. Журнал як певна літературна форма, літературний «жанр».
22. Цензор, критик, письменник у 1920-х рр.
23. Формування інституту критики в 1920-х рр.
24. Формування «свого» читача навколо видавничих проєктів.
25. Револьюційне свято як форма акціонізму, перформансу.
26. Анекдот як повсякденний спротив: особливості жанру, специфіка сюжету.
27. Літературний скандал
28. Літературні містифікації.
29. Проблема символічної біографії.
30. Епістолярій як документ та літературний текст.

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ

Види робіт	Кількість	Максимум балів за 1	Разом
Практичні заняття	4	10	40
Індивідуальна письмова робота	1	30	30
Обговорення індивідуальних письмових робіт	1	12	12
Міні-опитування на лекції	6	3	18
Разом			100

ВИМОГИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Виконання усіх видів робіт (семінарське заняття, індивідуальна робота, тест, тестування-самоконтроль) є обов'язковим!

Оцінювання успішності студента за кожним із запланованих видів робіт здійснюється у відповідності до таких критеріїв.

Види робіт	Кількість балів за один вид робіт	Критерії оцінювання
Робота на практичному занятті	10-8	Відповідь студента виважена й науково обґрунтована, він враховує наявні в літературознавстві погляди й підходи, можливі альтернативи розв'язання. Студент здатний кваліфіковано обстоювати власні погляди, підтверджуючи їх коректними прикладами. При відповіді студент не допускає фактичних помилок та не користується власним конспектом.
	7-5	Студент частково оволодів теоретичним матеріалом, але логічно й послідовно викладає його, пов'язуючи з вивченим раніше, наводить самостійно приклади та коментує їх, спроможний простежити історію питання. При відповіді студент не допускає фактичних помилок та не користується власним конспектом. У разі, якщо матеріал винесено на самостійне опрацювання, виявляє творчий підхід до вивчення (наприклад, самостійно підібрав приклади для теоретичного матеріалу тощо). Під час підготовки до заняття, окрім запропонованих викладачем додаткових посібників, опрацював самостійно дібрану літературу, уміння критично її оцінити.
	4-3	Студент засвідчує високий рівень осмислення вивченого, спроможний логічно, аргументовано, чітко, точно й вільно висловлювати власні думки. Якщо теоретичний матеріал винесено на самостійне опрацювання, студент демонструє, що знайомий з матеріалом, вміє оцінювати новий матеріал, при відповіді не користується власним конспектом, не допускає фактичних помилок, вміє коментувати прочитаний матеріал.
	2	Студент зв'язно висловлює запропонований для опрацювання матеріал, добре відтворює матеріал прослуханої лекції (якщо тема винесена на самостійне опрацювання – переказує зміст кількох позицій зі списку літератури та наводить конкретні приклади); може за допомогою викладача або іншого студента давати теоретичні визначення; застосовує набуті знання в стандартних ситуаціях, але ще не готовий виконувати навчальні роботи, що вимагають застосування трансформаційних умінь.
	1	Студент епізодично відтворює теоретичний матеріал на рівні уривчастого переказування конспекту лекції. Якщо матеріал вивчався самостійно, то студент в основному розуміє суть прочитаного, але не може цілісно й точно його переказати, плутує факти; неповністю, користуючись лише одним джерелом зі списку літератури або одним підручником, опрацював питання; лише епізодично може пояснити прочитане з конспекту.
	0	Пасивна участь у семінарі. Якщо студент з поважних причин був відсутнім на

		семінарському занятті, він може в кінці курсу відпрацювати не більше двох практичних занять. Відпрацювання відбувається лише в усній формі, у процесі спілкування з викладачем. Якщо студент був присутнім на занятті та отримав 0 балів, заняття не відпрацьовується.
Індивідуальна письмова робота	30-20	Завдання виконане вчасно і повною мірою; автор демонструє належний рівень знання і розуміння програмного матеріалу дисципліни; розуміння мети, структури завдання; виявляє аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення. Робота вчасно подана й оформлена у відповідності до вимог.
	19-9	Автор демонструє достатню обізнаність із програмним матеріалом дисципліни та вміння логічно і послідовно викладати його зміст, розуміє методіку. Разом із тим, завдання виконане недостатньо повною мірою; роботі бракує аналітичного характеру, не відтворено структуру.
	1-8	Роботу виконано вчасно, автор демонструє загальне розуміння проблематики, методіки виконання завдання, проте є значні помилки в інтерпретації термінології літературознавства або теорія не ілюструється прикладами.
	0	Завдання не виконане або містить плагіат.
Обговорення індивідуальних письмових робіт	12-8	Студент вміє як формулювати коректні запитання по суті прочитаного, так і вміє захищати тези своєї роботи, вести обґрунтовану дискусію.
	7-1	Студент вміє лише формулювати запитання по суті прочитаного, проте йому не вдається аргументувати тези, сформульовані в своїй роботі.
	0	Студент не брав участі в обговоренні індивідуальних письмових робіт своїх колег.
Міні-опитування на лекції (На певних лекційних заняттях (зазначено в силабусі) проводяться міні-опитування щодо запропонованих для читання текстів. Якщо студент не був на лекції, можна відпрацювати ці теми в кінці курсу в усній формі)	3-2	Відповідь студента виражена й науково обґрунтована, продемонстровано знайомство з художнім твором. Студент здатний кваліфіковано обстоювати власні погляди, підтверджуючи їх коректними прикладами.
	1	Доповнення відповіді іншого студента.

Зміст і тематика індивідуальних письмових завдань

Зміст завдання: написання мікро-дослідження на тему, пов'язану з тематикою спецкурсу.

Мікро-дослідження передбачає формулювання певної проблеми, пов'язаної з дослідженням літературного побуту 1920-х рр., її самостійне опрацювання, та формулювання висновків із зазначенням характеру, методики, результатів дослідження.

Вимоги до оформлення письмового завдання

- 1) Обсяг письмового завдання – 30 тис. знаків (без урахування титульного аркуша, змісту та бібліографії).
- 2) У роботі обов'язково мають бути посилання на список використаних джерел, оформлені згідно чинних українських бібліографічних стандартів (ДСТУ 8302:2015).
- 4) Параметри основного тексту: шрифт – Times New Roman; інтервал – 1,5 розмір кегля – 14;
- 5) У кінці роботи міститься список бібліографічних джерел; у тексті посилання на джерела оформлюються у квадратних дужках, через кому вказується номер сторінки: [3, 6].
- 6) Дедлайн – 3 практичне заняття. Усі письмові роботи надсилаються учасникам семінару для ознайомлення, на 10-му лекційному занятті відбувається обговорення цих робіт.

Максимальна оцінка за виконане завдання – 30 балів.

(див. Критерії оцінювання).

Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної університетської шкали оцінювання в національну 4-бальну шкалу та шкалу ECTS

За шкалою університету	За національною шкалою		За шкалою ECTS
	Екзамен	Залік	
91 – 100	Відмінно	Зараховано	A (відмінно)
81 – 90	Добре		B (дуже добре)
71 – 80			C (добре)
66 – 70			D (задовільно)
60 – 65	Задовільно		E (достатньо)
30 – 59	Незадовільно	Не зараховано	FX (незадовільно – з можливістю повторного складання)
1 – 29			F (неприйнятно – з обов'язковим повторним курсом)

ПОЛІТИКА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Виконання навчальних завдань і робота в курсі має відповідати вимогам «Положення про Академічну доброчесність здобувачів освіти у НаУКМА» (затверджене наказом № 112 від 07.03.2018 року)

https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/cat_view/1-dokumenty-naukma/12-normatyvna-baza-naukma/6-systema-zabezpechennia-iakosti-osvitnoi-diialnosti-ta-iakosti-vyshchoi-osvity/71-normatyvni-dokumenty

Список літератури

Вітається самостійний пошук наукової літератури з курсу!

Джерела

Тексти: Розстріляне відродження, бібліотека [скани]. Культура України: електронна бібліотека.

URL: <http://elib.nplu.org/collection.html?id=227>

Журнали та газети 1920-х [скани] // Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г.Короленка.

URL: <http://korolenko.kharkov.com/fond-el-docs/zhurnali.html#top>

Рідкісні видання Харкова поч. ХХ ст. [скани]. URL:

<http://escriptorium.univer.kharkov.ua/handle/1237075002/1625>

Харківські періодичні видання [скани]. URL:

<http://escriptorium.univer.kharkov.ua/handle/1237075002/1281>

Довідники, словники, бібліографія

Газети Радянської України 1917– 1920 рр.: за матеріалами газетних фондів ЦНБ АН УРСР: бібліографічний покажчик / [укладачі Л. В. Пахуча, О. С. Лук'янчук, І. В. Сіра. К.: [б. м.], 1979. 110 с.; Газети Радянської України 1921– 1925 рр.: за матеріалами газетних фондів ЦНБ АН УРСР: бібліографічний покажчик / [укладачі Л. В. Пахуча, О. С. Лук'янчук, І. В. Сіра. — К.: [б. м.], 1981. 228 с.; Газети Радянської України 1926– 1929 рр.: за матеріалами газетних фондів ЦНБ АН УРСР: бібліографічний покажчик / [укладачі Л. В. Пахуча, О. С. Лук'янчук, І. В. Сіра. К.: [б. м.], 1979. 304 с.

Гусейнов Г. Господні зерна: в 6 кн. Кривий Ріг, 2011.

Дей О. І. Словник українських псевдонімів та криптонімів (XVI—XX ст.) / О. І. Дей. — К.: Наукова думка, 1969. — 560 с.

Лейтес А., Яшек М. Десять років української літератури : 1917-1927 / [за заг. редакцією С. Пилипенка]. Х.: ДВУ, 1928-1930. Том 1: Біо-бібліографічний. 1928. 672 с.; Лейтес А. Десять років української літератури : 1917-1927 / А. Лейтес, М. Яшек / [за заг. редакцією С. Пилипенка]. Х.: ДВУ, 1928-1930. Том 2: Організаційні та ідеологічні шляхи української радянської літератури. 2-е вид., доповн. та переробл. Х.: ДВУ, 1930. 755 с.

П'ядик Ю. Українська поезія кінця ХІХ — середини ХХ ст.: Бібліографія. Антологія / Упорядники: І. Г. П'ядик-Халаявка, Н. Г. Дашкіна. Т. 1-4. К.: К. І. С., 2010-2015.

Червоний шлях (1923–1936 рр.): систематичний покажчик змісту / [уклала Н. В. Лощинська]. К.: Національна парламентська бібліотека, 2003. — 215 с.

Список рекомендованої літератури

Антипина В. А. Повседневная жизнь советских писателей 1930-1950-е. М.: Молодая гвардия, 2005. 407 с.

Архипова А. С., Мельниченко М. А. Анекдоты о Сталине: тексты, комментарии, исследования. М.: ОГИ, 2011. 400 с. (Нация и культура / Антропология / Фольклор: Новые исследования).

Беладонна. Любовний роман 20-х років. К.: Темпора, 2016. 808 с.

Белецкий А. И. Об одной из очередных задач историко-литературной науки (изучение истории читателя) // Білецький О. І. Зібрання праць: у 5 т. / О. І. Білецький; [редколегія: М. К. Гудзій (голова) та ін.]. К.: Вид-во «Наукова думка», 1965-1966. — Т. 3. Українська радянська література. Теорія літератури. 1966. С. 255-273.

Білокінь С. Українська гуманітарна наука в період большевицького режиму; Про видання, заборонені на стадії верстки або тиражі яких було знищено // Білокінь С. Масовий терор як засіб державного управління в СРСР (1917-1941 рр.): джерелознавче дослідження. Т. 2. Дрогобич : Коло, 2013. С. 65-173, 631-793.

Блюм А. За кулисами «министерства правды». Тайная история советской цензуры 1917-1929. — СПб., 1994.

В поисках новой идеологии: социокультурные аспекты русского литературного процесса 1920-1930-х годов; отв. Ред. О. А. Казнина. — М.: ИМЛИ РАН, 2010. — 608 с.

Вайскопф М. Писатель Сталин. — М.: НЛЮ, 2002. — Изд. 2-е, испр. — 384 с.

Гнатюк М. М. Текстологічні студії: [навч. посіб.]. — К.: Експерс-поліграф, 2011. — 156 с.

- Гнатюк М. М. Юрій Яновський: текст і авантест: монографія. – К., Ніжин: Аспект-Поліграф, 2006. – 328 с.
- Грабович Г. Символічна біографія у прозі Миколи Хвильового // Грабович Г. Тексти і маски. – К.: Критика, 2005.
- Гудков Л., Дубин Б. Литература как социальный институт. Статьи по социологии литературы. М., НЛО, 1994.
- Добренко Е. Формовка советского читателя. Социальные и эстетические предпосылки рецепции советской литературы. СПб.: Академический проект, 1997. 321 с. (Серия «Современная западная русистика»).
- Добренко Е. Формовка советского писателя. Социальные и эстетические истоки советской литературной критики. — СПб.: Гуманитарное агентство «Академический проект», 1999. — 557 с. — (Серия «Современная западная русистика»).
- Зенкин С. «Героическая парадигма» в советском литературоведении // Зенкин С. Работы о теории: статьи. – М.: НЛО, 2012. – С. 391-408.
- Зенкин С. Открытие «быта» русскими формалистами // Зенкин С. Работы о теории: статьи. – М.: НЛО, 2012. – С. 305-324.
- Зенкин С. Комментарий и его двойник // Зенкин С. Работы о теории: статьи. – М.: НЛО, 2012. – С. 233-242.
- Зенкин С. От текста к культу // Зенкин С. Работы о теории: статьи. – М.: НЛО, 2012. – С. 127-136.
- Зенкин С. Теория писательства и письмо теории (Филологи после Бурдье) // Зенкин С. Работы о теории: статьи. – М.: НЛО, 2012. – С. 44-54.
- Йогансен М. Подорожі філософа під кепом. – К.: Темпора, 2016. – 448 с.
- З порога смерті: Письменники України — жертви сталінських репресій [Електронний ресурс] / [упоряд. О. Г. Мусієнко]. — К.: Радянський письменник, 1991— . — Вип. 1. — 1991. — Режим доступу: http://ukrlife.org/main/evshan/martyrolog_g.htm (дата звернення: 15.06.12). — Назва з екрана.
- Льницький О. Український футуризм: 1914–1930; [перекл. з англ. Раї Тхорук]. — Львів: Літопис, 2003. — 456 с.
- Кісельова Л. Текст в історії, історія в тексті: до генези мотивів кривавого хреста й голоду в українському фольклорі та літературі 1920-х років / Людмила Кісельова // Людина в часі-2 (філософські аспекти укр. літератури ХХ-ХХІ ст.) / НаУКМА / [за ред. В. Моренця]. К.: Пульсари, 2011. С. 52–85.
- Clark K. The Soviet Novel: History as Ritual. Bloomington: Indiana University Press, 2000.
- Корниєнко Н. В. «Нэповская оттепель»: становление института советской литературной критики. — М.: ИМЛИ РАН, 2010. — 504 с.
- Культ как феномен литературного процесса: автор, текст, читатель: отв. ред. М. Ф. Надъярных, А. П. Уракова. — М.: ИМЛИ РАН, 2011. — 480 с.
- Лотман Ю. М. К проблеме работы с недостоверными источниками // Лотман Ю. М. Пушкин. - СПб., 1995. - С. 324–329.
- Лотман Ю. М. Массовая литература как историко-культурная проблема // Лотман Ю. М. О русской литературе. – СПб.: Искусство, 1997.
- Костик С. Функціонування Центрального управління у справах друку (ЦУД) в 20-х рр. ХХ ст. в УСРР
- Лебина Н. Советская повседневность: нормы и аномалии. От военного коммунизма к большому стилю. – М.: НЛО, 2015. – 488 с. (Серия «Культура повседневности»).
- Макарик І. Перетворення Шекспіра: Лесь Курбас, український модернізм і радянська культурна політика 1920-х років; авториз. пер. з англ. М. Климчука. – К.: Ніка-Центр, 2010. – 348 с.
- Маликова М. «Скетч по кошмару Честертона» и культурная ситуация нэпа // НЛО. – 2006. – № 78.
- Мельників Р. В. Літературні 1920-ті. Постаті (Нариси, образки, етюди). – Х.: Майдан, 2013. – 256 с.
- Менжулін В. Біографічний підхід в історико-філософському пізнанні: моногр. – К.: НаУКМА, 2010. – 455 с.

- Нариси* повсякденного життя Радянської України в добу непу (1921-1928): кол. моногр.; відпов. ред. С. В. Кульчицький: в 2 ч. – Ч. 1. – К.: Інститут історії України НАН України, 2009. – 445 с.; Ч. 2. – К.: Інститут історії України НАН України, 2010. – 382 с.
- Paperno Irina*. Stories of the Soviet Experience. Memoirs, diaries, dreams. Ithaca and London: Cornell University, 2009.
- Патетичний фрегат: роман Юрія Яновського «Майстер корабля» як літературна містифікація / упор. В. Панченко. – К.: Факт, 2002. – 344 с. (Текст+контекст).
- Півторадні В.* Нездійснені видання // Вітчизна. – 1968. - № 2. С. 217-219.
- Полювання на «Вальдшнепа». Розсекречений Микола Хвильовий. Науково-документальне видання / [упоряд. Ю. Шаповал; передмова Ю. Шаповала, В. Панченка]. — К.: Темпора, 2009. — 296 с.
- Плаггенборг Ш.* Революция и культура: культурные ориентиры в период между Октябрьской революцией и эпохой сталинизма; пер. с нем. – СПб.: Журнал «Нева», 2000. – 416 с.
- Пучков А.* «Киев» Осипа Мандельштама в интонациях, пояснениях, картинках. – К.: Дух і літера, 2015. – 216 с.
- Рейтблат А. И.* От Бовы к Бальмонту и другие работы по исторической социологии русской литературы. – М.: НЛО, 2009. – 448 с.
- Рожков А. Ю.* В кругу сверстников: жизненный мир молодого человека в Советской России 1920-х годов. М.: НЛО, 2016. 640 с.
- Спадщина: літературне джерелознавство, текстологія / Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. – К.: Laurus, 2012. – Т. VII. – 502 с.
- Сулима М.* «Ще не всі однакові». Дещо про літературний побут 1920 років // Наука і культура. Україна: щорічник / редкол. О. Сергієнко та ін. – 1989. – Вип. 23. – С. 429-434.
- Тумаркин Нина.* Ленин жив! Культ Ленина в Советской России. Санкт-Петербург: Академический проект, 1997. 285 с. (або: Tumarkin Nina. Lenin Lives! The Lenin Cult in Soviet Russia, 1997).
- Тынянов Ю. Н.* Литературный факт / вступ. Ст., комм. В. И. Новикова, сост. О. И. Новикова. – М.: Высшая школа, 1993. – 319 с.
- Тынянов Ю.* О пародии // Поэтика. История литературы. Кино / Ю. Тынянов / [подг. изд. и комментарии Е. А. Тоддеса, А. П. Чудакова, М. О. Чудаковой]. — М.: Наука, 1977. — С. 284–310. Советское богатство: Статьи о культуре, литературе и кино. К 60-летию Ханса Гюнтера. – СПб.: Академический проект, 2002.
- «Счастье литературы». Государство и писатели. 1925-1938. Документы. М., 1997. 335 с.
- Фицпатрик Ш.* Повседневный сталинизм. Социальная история Советской России в 30-е годы. Город. М.: РОССПЭН, 2008. 336 с.
- Хоффманн Д. Л.* Взращивание масс. Модерное государство и советский социализм. 1914-1939. М.: НЛО, 2018. 424 с. (або: Hoffmann D. Cultivating the Masses. Modern State Practices and Soviet Socialism. 1914-1939. Ithaca and London: Cornell University Press, 2011).
- Hellbeck, J.* (2009). Revolution in My Mind. Writing a Diary under Stalin. Cambridge, Massachusetts, London, England: Harvard University Press. 436 p.
- Hansen-Löve Aage A.* «Бытология» между фактами и функциями // [Revue des études slaves](#). Année 1985. Volume 57. [Numéro 1](#). pp. 91-103.
- Цимбал Я.* Перший розділ науки про Йогансена // Спадщина: Літературне джерелознавство, текстологія. К.: Laurus, 2013. Т. VIII. С. 26-91.
- Цимбал Я.* «Мозаїка» Юрія Смолича як джерело до історії літературного побуту 1920–1930-х років
- Шкандрій М.* Модерністи, марксистки і нація. Українська літературна дискусія 1920-х років; пер. з англ. М. Климчука / М. Шкандрій. К.: Ніка-Центр, 2006. 384 с.
- Шліхта Н. В.* Історія радянського суспільства: навч. посібник. К.: НАУКМА, 2010. 218 с.
- Шляхи під сонцем. Репортаж 20-х років. – К.: Темпора, 2016. 860 с.
- Щеглов Ю. К.* Романи Ильфа и Петрова. Спутник читателя. 3-е изд., испр. И доп. СПб.: Изд-во Ивана Лимбаха, 2009. 656 с.
- Щепотьєв В.* Літературні суди // Плужанин. 1926. №4-5. С. 8-10.
- Эйхенбаум Б. М.* Литературный быт // О литературе / Б. М. Эйхенбаум. М.: Советский писатель, 1987. С. 428-436.

- Эйхенбаум Б. М.* Мой современник. Маршрут в бессмертие. М.: Аграф, 2001. 384 с.
- Юстус Урсула.* Вторая смерть Ленина: функции плача в период перехода от культа Ленина к культу Сталина // Соцреалистический канон / [под. ред. Х. Гюнтера, Е. Добренко]. СПб.: Академический проект, 2000. С. 926-952.
- Hasty Olga Peters.* Reading Suicide : Tsvetaeva on Esenin and Maiakovskii / Hasty Olga Peters // Slavic Review. Vol. 50. № 4. 1991. P. 836–846.
- Naiman Eric.* Sex in Public: The Incarnation of Early Soviet Ideology. Princeton, New Jersey, Princeton University Press, 1997, 307 p.
- Гюйо М.* Искусство с точки зрения социологии. СПб, 1897.
- Розанов И.Н.* Литературные репутации: Работы разных лет. М.: Сов. писатель, 1990.

*Затверджено на засіданні кафедри літературознавства НаУКМА
31 серпня 2020 р. (протокол № 7)*